

Kadın dostu kent bakışıyla Ordu ili¹

Sebiha Kablay²

² Ordu Üniversitesi, Ünye İİBF, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü, Ordu, Türkiye.

ÖZET

Toplumsal cinsiyet rolleri kadınları genellikle ev içinde kalmaya zorlamaktadır. Ataerkil tutum, kadınların -ev içi sorumlulukları ve ev dışına çıkmasının hoş karşılanmaması nedeniyle- toplumsal hayata katılmasına engel olur. Özellikle kentsel alanlarda kadınlar kentsel mekanların kullanımı açısından dezavantajlıdır. Kentler genelde eril ihtiyaçlara ya da araçlara göre tasarlanmaktadır. Özellikle çocuk, yaşlı ya da engelli aile üyelerine bakan kadınlar için kentsel mekanın uygun hale getirilmesi daha da önemlidir. Bu konuda düzenlemeler yapılmaması onların daha fazla kentten uzaklaşmasına neden olmaktadır. Birleşmiş Milletler tarafından desteklenen Kadın Dostu Kent yaklaşımı kentte kadınların haklarının gözetilmesini, yerel karar alma süreçlerine katılmasını ve toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasını hedeflemektedir. Bu çalışmada Ordu ilindeki kentsel tasarım ve hizmetler Kadın Dostu Kent bakışıyla ele alınmıştır. Çalışmada kadınlara yönelik olarak pek çok eğitim, meslek edindirme, istihdam ve kadın örgütlerine destek konularında gelişme sağlandığı görülmüştür. Ancak Ordu ilinde kadınların yönetime katılması, ulaşım, trafik, güvenlik ve kentsel alanın kadınlara göre dizayn edilmesi açısından sorunları olduğu tespit edilmiştir.

ANAHTAR KELİMELER

Kadın dostu kent, kent ve kadın, kadın, kent, Ordu.

Ordu province with a women friendly city perspective

ABSTRACT

Gender roles often force women to stay at home. Patriarchal attitude; it prevents women from participating in social life -due to their domestic responsibilities and unwelcome behaviour outside the home. Especially in urban areas, women are disadvantaged in terms of using urban spaces. Cities are generally designed according to masculine needs or vehicles. Especially for women caring for children, elderly or disabled family members, it is even more important to make the urban space suitable. Failure to make arrangements in this regard causes them to move further away from the city. The Women Friendly City approach supported by the United Nations aims to protect women's rights in the city, to participate in local decision-making processes and to ensure gender equality. In this study, urban design and services in Ordu province are analysed from the perspective of The Women Friendly City. In this study, it has been observed that many improvements were made in the areas of training, , employment and support for women's organizations.. However, it has been determined that there are problems in terms of women's participation in governance, transport, traffic, security and designing the urban area according to women in Ordu province.

KEYWORDS

Women friendly city, city and women, women, city, Ordu.

¹Bu çalışma Ankara Hacı Bayram Üniversitesi Kamu Yönetimi Tezsiz Yüksek Lisans Programında hazırlanan dönem projesinin geliştirilmiş ve 2024 yerel seçimlerinin sonuçlarının eklenmiş halidir. Çalışma 30 Mayıs-1 Haziran 2024 tarihinde Ünye'de yapılan 23. Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Kongresinde sözlü bildiri olarak sunulmuştur. Çalışmanın fikrinin oluşturulması ve geliştirilmesindeki desteklerinden ötürü Prof. Dr. Nazlı Yücel Batmaz ile araştırmaya veri desteği sağlayan Ordu Büyükşehir Belediyesine teşekkürler.

Giriş

Kadınlar kentsel alanda hizmet üreten, hizmet veren, hizmetten yararlanan, tüketen; sadece kendileri için değil toplumsal cinsiyet rolleri sebebiyle bakımını üstendikleri çocukları, anne-babaları veya diğer bakmakla yükümlü oldukları kişiler nedeniyle de kentle bağ kuran bireylerdir. Kadınların eşit yurttaşlar olarak kentsel hizmetlerden faydalanmaları ancak kentin toplumsal cinsiyet eşitliği perspektifi çerçevesinde planlanması ile olanaklıdır. Çünkü kent planlamaları toplumsal cinsiyet bakımından bağımsız olmayıp kentlerin planlama ve tasarımları kadınların ve kız çocuklarının kent hayatına katılımları ve olanaklarına eşit yurttaşlar olarak ulaşmalarında önemlidir (Huque, 2015, s. 7).

Kadınların kentsel alanda mekân kullanımından, hizmetlerden yararlanmaya, birey olarak kendini var etmeye, kentin bir bileşeni olarak yer almasına odaklanan kavramlardan birisi de "Kadın Dostu Kent" (KDK) kavramıdır. Kavram; kadınların haklarının gözetilmesi, yerel karar alma süreçlerine katılabilmesi, kentin yönetilmesi ve düzenlenmesinde toplumsal cinsiyet eşitliğini temel alan bir yaklaşımı ifade etmektedir (Tokman, 2008, s. 435). Yaklaşım, kentlerin kadınlar tarafından da etkin ve eşit şekilde kullanılabilmesi ve kentin olanaklarından her iki cinsin benzer düzeylerde faydalanabilmesini odağına almaktadır.

Birleşmiş Milletler (BM) Kadın ve Kız Çocuklarının İnsan Haklarının Korunması ve Geliştirilmesi Ortak Programı da bir kentin kadın dostu kent olması için çeşitli kriterleri belirler. Kadın dostu kent kriterleri şu şekilde sıralanabilir (Şenol, 2008):

- Yerel süreçlerde kadınların karar alma süreçlerinde yer alabilmeleri
- Yerel düzeyde eşitlik birimlerinin varlığı ve oluşturulması
- Toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik istatistiklerin ve raporlamaların oluşturulması
- Bütçelemenin cinsiyete duyarlı şekilde hazırlanması
- Kadın sivil toplum kuruluşları (STK) ile iletişim halinde olma
- Eşitlik planlarının varlığı
- Kadınlar açısından ulaşımın kolaylaştırılması
- Kadına yönelik şiddetle mücadele edilerek kadınların güvenliğinin sağlanması.

Bu çalışma KDK yaklaşımı ile Ordu ilini incelemeyi konu edinmektedir. Karadeniz bölgesinde Trabzon ve Samsun gibi kentlerde bu yaklaşım uygulanmaktadır. Çalışma; Ordu ilinde de bu yaklaşımın uygulanıp uygulanamayacağını, kentin kadınlar açısından ne gibi zorlukları ve olanakları barındırdığı, kentsel alanda toplumsal cinsiyet eşitliği açısından hangi adımların atılması gerektiği noktasında KDK yaklaşımı ile konuyu incelemeyi amaçlamaktadır. Bu çerçevede literatür çalışması ile çalışmanın kavramsal çerçevesi oluşturulmuş, Ordu ili incelemesinde niteliksel yöntem tercih edilerek doküman incelemesi tekniğinden faydalanılmıştır. Kent, KDK yaklaşımı ile ele alınmış, incelenmiş, yer yer fotoğraflanarak durum tespiti yapılmıştır. Çalışma çerçevesinde Ordu Büyükşehir Belediyesi (OBB)² ile iletişime geçilerek kadına yönelik hizmetler konusunda bir envanter talep edilmiştir. Çalışmada, Ordu Büyükşehir Belediyesinden elde edilen verilerin yanı sıra kentteki çeşitli kurumların internet siteleri, kadın içerikli haberler de incelenmiştir.

Kavramsal Çerçeve

Kent Kavramı

Kent tanımlaması genellikle nüfus ve gelir elde etme kriterleri temel alınarak yapılmakta, ekonomisi tarım dışı ekonomik faaliyetlere dayanan bir coğrafi birim olarak ele alınmaktadır. Türk Dil Kurumu (TDK, 2023) kent kelimesi için şehir tanımına atıf yapmaktadır. Şehir kavramı ise "nüfusun çoğu ticaret, sanayi, hizmet veya yönetimle ilgili işlerle uğraşan, genellikle tarımsal etkinliklerin olmadığı yerleşim alanı, kent, site" şeklinde tanımlanmaktadır. Ancak kent sadece belli

² Son derece ayrıntılı bir envanterin iletilmesi konusunda Ordu Büyükşehir Belediyesi ve envanteri hazırlayan çalışanlara teşekkürler.

bir nüfus yoğunluğunun yerleştiği ve tarım dışı faaliyetler yürüttüğü ekonomik bir birim olmayıp, sosyolojik ve kültürel bir açılımı da bulunmaktadır (Tapdık, 2020, s. 27). Keleş (1998, s. 75) daha geniş bir çerçevede kent kavramını “*toplumsal gelişme içinde bulunan ve toplumun yerleşme, barınma, gidiş geliş (ulaşım), çalışma, dinlenme, eğlenme gibi gereksinimlerinin karşılandığı, pek az kimsenin tarımsal uğraşlarda bulunduğu, köylere bakarak nüfus yönünden daha yoğun yerleşme birimi*” olarak tanımlamaktadır. Sanayi Devrimi ve kapitalizmin gelişimi yeni üretim biçimlerine bu da kentlerin şekillenmesine neden olmuştur (Tümtaş, 2012, s. 5). Günümüzde de göç, kentlerin şekillenmesi ve kentte verilen hizmetler açısından en önemli belirleyici olmaktadır.

Kentler farklı coğrafyalarda, farklı zamanlarda, farklı biçimlerde ortaya çıktıklarından kent kavramı; farklı zamanlarda farklı anlamlara gelen dinamik bir kavram olmuştur (Mutlu ve Yücel Batmaz, 2020, s. 22). Kent sadece bir “geçiş ve/veya değişim” yeri olarak tanımlanamaz. Kent gerçekliğini sadece tüketim ile açıklamak da mümkün değildir (Lefebvre, 2011, s. 49). Kentlerin ekonomik faaliyetleri ticaret, turizm, sanayi, kültür gibi alanlarda yoğunlaşabilmekte (Tapdık, 2020), nüfusları da coğrafi konumları ve bu ekonomik faaliyetlere göre farklılaşabilmektedir. Sanayi kentlerinde istihdam olanağının diğer kentlere göre yüksek olması bu kentlerin nüfus açısından da yoğunlaşmasını sağlamaktadır. Bu tip kentlerde erkeklerin iş bulma olanağı daha fazla olmaktadır. Turizm ve tarım faaliyetlerinin yoğun olduğu kentlerde ise toplumsal cinsiyet yaklaşımı nedeniyle kadınlar da istihdama yoğun olarak katılmakta, mevsimlik bir çalışma söz konusu olmaktadır. Kentlerin ekonomik faaliyetleri kadınların; istihdama, toplumsal hayata ve kentsel hayata katılımı açısından farklılıklar yaratabilmektedir.

Kentlerin topografik yapısı, kültürel özellikleri, kentteki demografik yapı kentin yaşam biçimini de belirler. Kentsel yaşam kalitesinin yüksek olduğu yerlerde kentler sadece bir mekân olmayıp aynı zamanda kentte yaşayanların maddi ve manevi gereksinimlerini karşılayan, yaşayanların mutlu olduğu alanlardır (Korkut ve Kiper, 2016, s. 28). Kırdan kente göçün en önemli sebebi istihdam ise diğer önemli nedenlerin başında daha konforlu, eğitim ve sağlık olanaklarının daha fazla olduğu bir mekân olması gelmektedir. Sanayileşme sonrası kentleşme de genel olarak fabrikaların olduğu yerlere kırsaldan göç olması, nüfusun bu bölgelerde yerleşmesi nedeniyle olmuş, kentlerdeki çeşitli sorunlar bu bölgelerin düzenlenmesini gerekli kılmıştır. Kentleşme artık çeşitli disiplinlerin belli çerçevelerle ilgilendiği ayrı bir disiplinin de ortaya çıkmasına neden olmuştur.

Kentler “yoğun (kompakt, sıkı) ve yaygın (yayılan, sıçrayan)” bir form şeklinde gelişmektedir. İki gelişme türü kent sakinlerini farklı etkilemektedir. Yoğun/kompakt gelişme formunda yapılaşmanın yoğun olmasına rağmen ulaşım ve diğer altyapı hizmetleri yaygın olmayıp maliyetlidir. Yaygın formda ise yerleşim yerleri kent merkezinden yayılarak ya da sıçrayarak perifer (çeperlere) doğru çok katlı, geniş dairesel veya bahçeli müstakil konutlar şeklinde gelişir. Konut odaklı bir gelişim söz konusudur. Kentteki ulaşım ve alt yapının perifer doğru yayılması gerekir. Ancak yine de kent merkezinde daha kısıtlı bir hizmet söz konusudur. Kent merkezindeki hizmetler ya da sosyal hayattan yararlanmak çoğu zaman olanaklı değildir. İşyerlerinin merkezde olması buranın sadece işe gelip gitmek için kullanılmasına neden olmaktadır (Korkut ve Kiper, 2016, s. 28). Kentler yirminci yüzyılda mimaride modernizm ve ulaşımında araba kullanımı üzerine şekillenmektedir. Modernizm; ileri mühendislik ve teknolojik uygulamalara önem verilmesine neden olmakta, yaşam kalitesi, kamusal alanlar göz ardı edilerek dikey (ya da düşey) mimari parlatılmaktadır. Ulaşım için de yol yapım çalışmalarına önem verilmekte, şerit sayıları arttırılmakta, yollar genişletilmekte, alt ve üst geçitler yapılmaktadır. Bu durum insan unsurunun unutulmasına, yaşam kalitesinin düşmesine neden olmaktadır. Bu durumun eleştirilmesi Jacobs³ tarafından “*insan odaklı kent*” kavramının savunulmasına neden olmuştur (Korkut ve Kiper, 2016, s. 29).

Yürüme ve bisiklete binmeyi teşvik için “*birbiriyle bağlantılı yollar*”, “*araca kapalı sokaklar*” ve “*aktif sokaklar*” prensibinin kent tasarımında birlikte yer alması gerekir. İlki sokakların birbiriyle bağlı

³ The Death and Life of Great American Cities kitabının yazarı.

olmasını sağlarken, araca kapalı ve yayalaştırılmış yollar banliyölerde yaşayanların işyeri ve merkeze kolaylıkla ulaşmasını sağlamanın yanında, boş zamanlarını iyi değerlendirmelerine de katkı sağlar. Aktif sokaklar ise yayalar ve bisikletliler için korunmuş ve ayrılmış alanlar içeren sokaklardır (Korkut ve Kiper, 2016, s. 30).

Kentler, kimi zaman yabancılaşmanın, sorumluluktan kaçınmanın ve aidiyetsizlik nedeniyle ortak hareket etme zorluğunun olduğu yerlere dönüşmektedir. Oysa kentteki süreçlere katılan, gözlemleyen, süreçlere katkı sunan ve katılım olanaklarını kullanan kentliler kentlerdeki yaşam kalitesinin artırılması ve kentlerin yaşanabilir mekânlar olmasında önemli roller üstlenmektedirler. “*İdeal kentli*” kentteki yaşamından kaynaklanan haklarını ve sorumluluklarını bildiği gibi üstüne düşenleri de yerine getirir. Bu tip bireylerin varlığının artması kentleşme süreçlerini de hızlandırır (Yücel Batmaz ve Gürer, 2016).

Kentsel Yaşamda Kadının Yeri

Kentsel yaşamda kadının yerini belirleyen temel belirleyicilerden birisi hiç kuşkusuz o toplumdaki toplumsal cinsiyet rolleridir. Toplumsal cinsiyet rolleri nedeniyle eviçi eşitsiz işbölümü, toplumun ve hanenin yeniden üretim faaliyetleri için kadın genellikle karşılıksız emek vermekte ve bu durum onun temel görevi olarak görülmektedir. Kadın ve erkek cinsleri arasındaki farklılık biyolojik açıdan ele alındığında cinsiyet (*sex*) kavramı karşımıza çıkmaktadır. Kadın ve erkek doğasının, biyolojik yapısının farklı olması bu farklılığın temelinde yatmaktadır (Slattery, 2018, s. 341). Toplumsal cinsiyet (*gender*) kavramı ise biyolojik farklılığa vurgu yapmaz. Toplum tarafından kadın ve erkek için kültürel olarak kabul edilen roller bu farklılığın temelini oluşturur. Kavram kadın ve erkek arasındaki üretilen güç ilişkilerini ve eşitsizlikleri de görünür kılmada rol üstlenir (Ecevit, 2011, s. 4). Cinsiyet farklılığının yarattığı eşitsizlik, kadınları kadın olarak tanımlayarak onların statülerini de belirler. Cinslerin eşit olması durumunda kadınlar ekonomik ve diğer yönlerden bağımlı da olmayacaktır (MacKinnon, 2015). Ancak bu eşitliğin sağlanmaması kadınların her alanda sömürülmesine, bağımlı olmasına neden olmakta, kadınlar karar veren değil, haklarında karar verilen bireyler olmaktadır.

Toplumsal cinsiyet yaklaşımında toplumların dinsel, kültürel, sosyal ve ekonomik durumları etkilidir. Dolayısıyla ülkeden ülkeye, gelişmişlik düzeyine, dinsel inancıya göre farklılaşmasının yanında aynı ülkede siyasal rejime ve toplumsal gelişmelere paralel olarak zamansal olarak da değişim gösterebilir. İnsan hakları yaklaşımının yaygınlaşması, uluslararası kuruluşlar tarafından yapılan ve geniş katılım sağlayan düzenlemeler kadın haklarının yaygınlaşmasına etki ettiği için toplumsal cinsiyet yaklaşımının dönüşmesinde önemli rol oynar.

Kadınlar siyasal düzenin kendine has hiyerarşisi içinde daha çok karar alan değil, haklarında karar verilenler olmakta, kendi yaşamlarını belirleme hakkından da mahrum bırakılmaktadırlar. Toplumların maddi varlıklarının üretimini sağlayan üretim alanıyla; üretimin hangi düzeyde olacağını belirleyen üretim güçleri ve doğrudan üretimin gerçekleşme şeklini belirleyen üretim ilişkileri kadınların konumuna da etki etmektedir. Dolayısıyla kadın sadece politika alanında değil maddi hayatın üretimi yani ekonomi alanında da geri plana itilmektedir. Toplumsal yaşamda kadınlar, toplumsal nüfus içinde edindikleri yer ile orantılı olarak o topluma hâkim olan üretim ilişkileri içerisinde yeteri kadar kendilerine yer bulamamaktadır. Ailede kendisine düşen roller nedeniyle kadın aile dışındaki kamu yaşantısına yeterli düzeyde katılamaz. Pek çok toplumda çalışma yaşamı yerine ev, aile ve çocuk bakımı ile ilişkilendirilen kadınlar için bu durum adeta onların mesleği haline gelmesine neden olmaktadır. Toplumda “*analık*” etrafında geliştirilen değer yargıları ile kadınların daha feminen-kadınca davranışlar sergilemeleri beklenmekte, üretim süreçlerindeki farklılıklar kadının toplumdaki yerini de belirlemektedir (Tekeli, 1982, s. 21-22, 35). Toplumsal cinsiyet rolleri kadınların ev dışında çalışmasına etki ederek işlerin kadın ya da erkek işi şeklinde nitelendirilmesine neden olmaktadır. Örneğin, hemşirelik, öğretmenlik, çocuk gelişimi genelde kadın işi olarak görülürken; mühendislik, cerrahlik, kamyon şoförlüğü erkek işi olarak görülür. Kadınların bu işlere girmesi zordur, girdiklerinde ise “*cam tavan*” nedeniyle yükselmeleri erkeklere göre daha güç olur. Kadının çalışma hayatında da bakım

hizmetlerini yerine getirmesi beklenir. Kadının çalışma yaşamında bu tip bir ayrımcılığa maruz bırakılması özellikle kentsel mekanların kullanımında da etkilidir.

Ataerkil toplumlarda kadınlara ayrılan mekanlar genelde “*ahlaksallık ve mahremiyet*” duygusunun hâkim olduğu özel alan olan “ev” iken, erkekler ise “*ev dışı*” kamusal alanlarda yer almaktadır (Alkan, 1999). Kadınlar kenti erkeklerle göre daha fazla deneyimlemekte, kent de kadınları erkeklerden daha farklı şekillerde etkileyerek daha zor şartlarla karşı karşıya bırakabilmektedir. Bu nedenle kentsel mekânın tasarımı kadınları güçlendirebileceği gibi ayrımcı davranışlarla dışlaması da mümkündür. Konum engeli özellikle de yoksul, bekâr, boşanmış ya da eşini kaybetmiş, göçmen, yalnız çocuk büyüten LGBTİ, kırsal kesimdeki kadınlar için daha ayrımcı olabilmektedir. (Altay Baykan, 2015, s. 12).

Kentlerde eril siyasetin egemen olduğu ileri sürülmektedir. Kadınlar özellikle kentlerde var olabilmek için mücadele etse de bu mücadelenin tek başına kazanım sağlaması olanaklı olmamakta, bu noktada desteğe gereksinim duymaktadırlar (Tapdık, 2020, s. 65). Toplumsal cinsiyet eşitliğinin *anaakımlaştırılması (gender mainstreaming)* toplumsal cinsiyetle ilgili konuların belirlenmesi, veri toplanması ve karar alma süreçlerinde kadın ve erkekler için fayda ve maliyetlerin analizini kapsarken sürecin iki yönü bulunmaktadır. İlk ayak politika geliştirme, uygulama süreci iken ikinci ayak kadınların ve kadın örgütlerinin süreçte yer almasıdır. Anaakımlaştırma, böylece kadınların kentsel süreçlerde daha fazla yer almasında ve toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin önlenmesinde rol oynamaktadır. Bütçeleme bu çerçevede büyük işlev görmektedir (Dumlupınar ve Güngör Göksu, 2020, s. 719). Kadınların kentsel mekân kullanımı, kentlerde yaşadıkları sorunlar veya Kadın Dostu Kent konularında ülkemizde literatürde çeşitli çalışmalar yapılarak kadınların kent ile kurdukları ilişki, kentsel mekanlara ilişkin sorunları ele alınmıştır.

Yücel Batmaz ve Gürer (2016), Kırıkkale ilinde bireylerin kentlilik düzeylerini ölçtükleri çalışmalarında katılımcıların kendilerini kente, kent süreçlerine ait hissedip hissetmedikleri, sorumluluk duyup duymadıklarını tespit etmeye çalışmışlardır. Çalışmanın sonucunda kentlilik bilinç düzeyi katılımcılarda düşük tespit edilmiştir. Kente özellikle kırsal alandan göçle gelenlerin varlığı; kırsal alandaki alışkanlıklarını kente taşımalarına neden olmakta, uyum süreçleri işlememektedir. Ayrıca istihdam olanaklarının azalması ile kentten çevre illere çalışmaya gidilmesi kenti sahiplenme konusunda da sorun yaratmaktadır. Çalışmada kentlilik bilincinin cinsiyet kriterine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Sonuçlar kadınlar ve erkeklerde benzer çıkmıştır.

Cumur ve Topçu (2022), Ankara Keçiören’de 354 kişi ile gerçekleştirdiği alan araştırmalarında kadının kentsel mekânda kamusal mekanlardaki görünürlüğünün daha az olduğunu tespit etmişlerdir. Bunda “*güvenlik*” dışında kadının toplumsal cinsiyet rolleri ile ilişkili olan ev ile özdeşleştirilmesi düşüncesinin etken olduğu, evdeki sorumlulukları nedeniyle kentsel hayata katılacak zamanı bulamadığı ileri sürülmüştür.

Keçeci (2016), KDK uygulaması ile Türkiye’de makro feminist bir sosyal hizmet sunmanın olanaklarını ve zorluklarını incelediği doktora tez çalışmasında kamu kurumu ve STK’lerin katılım, işbirliği, diyalog konusunda başarılı olduğunu, yerel eşitlik mekanizmalarını kurduğunu tespit etmiştir. Ancak neoliberal politikalar ve merkezi siyasetin muhafazakar söylemi ile yerelde içselleştirilen ataerkil değer yargılarının toplumsal cinsiyet eşitliğinin yerleşmesinde engel olduğu, yereldeki kadın STK’lerin toplumsal cinsiyet yaklaşımının yerleşmesinde uygulamalarında; “*savunuculuk, politika izleme ve uygulama*” açısından yeterli olmadığı ve Kars örneğinde STK’ler ve mahalle çalışmasına katılan kadınların özel alandan kamusal alana geçişinde katkı sağladığı ancak örgütlenme konusunda sorunlar yaşadığı sonucuna ulaşmıştır.

Öztan Körün’ün (2022) İzmir, Mardin ve Samsun illerini kapsayan 2015-2020 yılları arası dönemi inceleyen çalışmasında, Yerel Eşitlik Eylem Planında yer alan yedi alandaki hizmetlerin toplumsal cinsiyet eşitliği yaklaşımına uygun olup olmaması açısından değerlendirilmiştir. Çalışmanın sonucunda belediyelerin kadınlara yönelik hizmetlerinin eylem planındaki alanlara uygun olduğu

tespiti yapılmıştır. Hizmetlerin çeşitliliğinin ise bölgeye, gereksinim ve taleplere, siyasi partilerin söylemleri ile belediye başkanının vizyonuna göre değiştiği ileri sürülmüştür.

İzmir'in Çiğli ilçesinin bir mahallesini KDK perspektifi ile inceleyen Efe Güney vd. (2022) erkek ve kadınların kenti deneyimleme açısından farklılık yaşadığına, kentin planlamasında kadınların gereksinimlerinin erkekler kadar kent planlarına yansıtılmadığına dikkat çekerken kadınların kentsel alanda erkekler ile eşit şekilde hizmetlerden faydalanmaları ve kentsel hizmetlere güvenli erişimleri için KDK yaklaşımının önemine vurgu yapmışlardır.

Şafak (2020) Nevşehir'de gerçekleştirdiği çalışmasında toplumsal cinsiyete dayalı iş bölümü ile kentsel alandaki hizmetlerde yaşanan sorunların kadınların kentte var olamamasına ve hayatlarını ev odaklı geçirmelerine neden olduğu varsayımını ileri sürmüştür. Çalışmanın sonucunda kadınların kent ile temas etme olanaklarının düşük düzeyde kaldığı ve kendilerini kente ait hissetmedikleri tespit edilmiştir. Kadınlar özellikle parklar, kaldırım ve yollar, aydınlatmalar, güvenlik ve çevre düzenlemesini yetersiz bulmuşlardır. Kadınların kent alanını kullanmasında kentsel mekanlara güvenli erişimin önemli olduğunu ortaya koyan bir çalışmadır. Kentteki güvenlik algısı, kadınların kentsel hayata katılımını kolaylaştırıcı bir etki yaratmaktadır.

Dumlupınar ve Güngör Göksu da (2020) cinsiyete dayalı bütçeleme uygulamalarının kadın memnuniyetine etkisini incelemişlerdir. Sakarya'da gerçekleştirilen çalışmada kadınlara yönelik en sık gerçekleştirilen faaliyetlerin başında 8 Mart etkinlerinin geldiği tespiti yapılmıştır. Ayrıca aile konulu paneller de önemli yer tutmaktadır. Çalışmada yöneticilerin toplumsal cinsiyet eşitliği konusundaki olumlu tutum ve davranışlarının memnuniyet düzeyine olumlu etki ettiği, yerel idarelerin kadına yönelik şiddeti engelleme ve şiddet mağduru kadınları destekleme konusundaki faaliyetlerinin ise yetersiz bulunduğu tespit edilmiştir. Diğer yandan yerel yönetim meslek edindirme kursları, kültürel-sanatsal faaliyetler gibi konularda başarılı bulunmasına rağmen istihdam ve ulaşım hizmetleri açısından yetersiz bulunmuştur.

Cumur (2021) çalışmasında kentlerde mekân kullanımında kadının yeri, kamusal kentsel mekânlara katılım ve kullanımını konu edinmiştir. Kadının toplumsal cinsiyet rolleri nedeniyle ev içinde kalmasına yönelik geleneksel bakış Konya ili örneğinde ele alınmış, kadın ve erkeklerin en çok hangi kentsel mekanları tercih ettikleri incelenerek buna ilişkin bir cinsiyet haritası oluşturulmuştur. Çalışmada kadınların kentsel mekanlarda daha az görüldüğü tespiti doğrulanmış ancak bunun kentsel mekân düzenlemeleri ile ilgili olmayıp ataerkil örüntüler ve toplumsal cinsiyet rolleri nedeniyle olduğu sonucuna varılmıştır. Dolayısıyla kentsel mekanlar kadınlara dönük hazırlansa bile katı bir ataerkil yapı kadınların kentsel mekân ve olanaklardan yararlanmasını zorlaştırmaktadır.

Yücel Batmaz vd. (2021) Kırıkkale kenti özelinde kentli hakları çerçevesinde güvenlik hakkını incelemişlerdir. Çalışmada yerli halk ile üniversite öğrencileri iki ayrı grup olarak ele alınmıştır. Çalışmanın sonucunda yerli halkın kentsel mekânda daha az tedirginlik yaşadığı tespit edilmiştir. Ancak yerlilerin kentsel ve kişisel yaşam kalitesi açısından önem verilen altyapı, işsizlik ve çevre konularına öncelik verdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Kentsel güvenlik algısı açısından önemli sonuçlar elde edilmiştir. Örneğin yerleşik halk başka bir yere gidişte "tenha saat ve yerlerde", "karanlıkta" ve "sokak hayvanlarının yoğun olduğu alanlarda" tedirgin olduğunu belirtmiştir. Kentlerde kadınlar açısından özellikle güvenlik önemli bir unsur olup تنها ya da iyi aydınlatılmamış yerler kadınların kentsel mekanları kullanımlarını da olumsuz etkilemektedir. Tedirginlik yaşama deneyimi açısından üniversite öğrencilerinin daha olumsuz durumda olduğu tespit edilmiştir. Bu durum kentte yerleşik olmayanların daha fazla güvenlik gereksinimi hissettiği şeklinde yorumlanabilir. Çalışmada kadınların erkeklere göre daha fazla tedirginlik yaşadığı da belirlenmiştir.

Kadın Dostu Kent Kavramı

Toplum tarafından kadın ve erkeğe yönelik tanımlanan davranış kalıpları olan toplumsal cinsiyet anlayışının toplumsal hayata yansması, teknolojinin gelişimi, kadınların ekonomik hayata

katılımı ile birlikte hem evde hem de işte harcanan emeğin artmasına neden olurken kendileri ile ilgili kararlarda etkili olamamaları toplumsal hayata katılımı da olumsuz etkilemektedir. Kent hayatında annelik ve aile içi roller nedeniyle kadınlar kentsel hizmetlerden daha fazla yararlanmaktadır. Bu noktada kadınların kentsel haklara erişiminde eşitlikçi ve adil bir dağılım sağlanması, kentsel haklardan daha fazla yararlanmalarına neden olmaktadır. Bu durum kadınların kent siyasetinde etkili olabilmelerine de neden olmaktadır. KDK kavramı da erkek ve kadın cinslerinin kent yaşamında eşit fırsatlara sahip olmaları anlamına gelmektedir (Tapdık ve Negiz, 2019, s. 561). Kadınların toplumsal hayata katılmasını engelleyen, onları soyutlayan uygulamalar yerine onların birey olarak kendi başına ya da aile üyeleri ile birlikte katılımını sağlayan, güvenlik ve konforun sağlandığı mekânlar sağlanmalıdır. Kadının kentsel alandaki varlığını artıran hem görsel hem de estetik açıdan kadına hitap eden, erişilebilir, sürdürülebilir, yaya öncelikli, ekonomik değerlere de önem veren, güven duygusu sağlayan, sağlıklı ve elbette bireylerin kendini mutlu hissettiği mekânlar tasarlanmalıdır (Dinçkök ve Açıksöz, 2018; Kiper vd., 2016). Kentsel yaşamda dezavantajlı durumda olan kadınlar için kent planlarının kadınlar gözetilerek yapılması gerekmektedir. KDK yaklaşımı kentsel alanda yaşayan kadınların yaşamlarındaki zorluklara çözüm bulma amacı taşımaktadır. Kadınların güvenlik endişesi yaşamadan tüm sıfatlarıyla (kadın, anne, yurttaş, yaşlı, engelli, seçmen, emekçi vb.) kentte var olabilmesi sağlanmaya çalışılmaktadır (Güney ve Üstündağ, 2020, s. 38). Toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı ve kadın dostu yaklaşım tüm toplumun erkek ya da kadın, kız çocuk ya da erkek çocuk ayrımı yapmadan kentsel hayattan eşit yararlanma ve katılımlarını sağlayacak özeni göstermektedir (Altay Baykan, 2015, s. 12).

Kadın Dostu Kentler Birleşmiş Milletler Ortak Programı çerçevesinde, eşitlikçi kent anlayışı yaklaşımıyla kadınların kentsel alanda yaşam koşullarının güçlendirilmesini hedeflemektedir. Gündelik hayatta toplumsal cinsiyet rolleriyle pek çok farklı alandaki sorumluluğu yüklenen kadınların kenti her yönüyle ve yoğun bir şekilde kullanabilmesi ve yaşayabilmesi amaçlanmaktadır. Kentin planlama ve tasarım süreçlerinde eşitlikçi bakış açısıyla izlenecek yolu tarif etmek ve yol gösterici örneklerle ilkeler belirlenerek kentlere bir kılavuz oluşturulmaktadır. Altay Balkan (2015, s. 10) kentlerin içinde yaşayanlara daha sağlıklı ve kaliteli bir hayat sunması için birçok şeyin yapılabileceğini ifade etmektedir. Bunlar;

- Kentsel karmaşayı azaltarak arazi kullanım çekişmelerini, trafiği azaltarak yaya erişebilirliğini arttırmak, kentsel açık alanların kent yaşamına katkıda bulunacak duyarlılıkla üretilmesini sağlamak.
- Kentteki görsel çirkinliklerin kaldırılması, çekiciliğin artırılması, evrensel değerlerde tasarım yapılarak kentlilerin ruhsal sağlığına katkı sağlamak.
- Konut alanları ve mahallelerin tasarlanmasında kentlilerin gereksinimlerine yanıt verecek bir çeşitlilik sunmak. Her mahallenin kentteki tüm hizmetlere, kent merkezine ve diğer mahallelere ulaşılabilirliğini arttırmak.
- Kentsel tasarım ve fiziksel planlamanın karar süreçleri ve uygulamalarında farklılaşan ölçeklerde tutarlılığı ve sürekliliği sağlayarak, kadınların ve özel gereksinimli grupların katılımcı bir süreçle eşit olanaklara sahip olmasının sağlanmasıdır. Kentsel hizmetlerde ve planlamada eşitlikçi bir bakış açısının içselleştirilmelidir.

Birleşmiş Milletler Kadın Dostu Ortak Programı 2006 yılında hayata geçirilmiş, kentsel alanda toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması için yerel yöntemlerin planlama ve programlama süreçlerinde gerekli koşulların dikkate alınması, kadın örgütleri ile ilişki kurularak bu örgütlerin güçlendirilmesi amaçlanmıştır (Tapdık, 2020, s. 67). Kadın Dostu Kentler kadınları; *"istihdam olanaklarına, sağlık, eğitim ve sosyal hizmetlere, kaliteli ve kapsamlı kentsel hizmetlere (ulaşım, konut, güvenlik, vb.), şiddete maruz kaldıkları takdirde haklarını güvence altına alacak mekanizmalara erişimini ve yerel yönetimlerin planlama ve karar alma süreçlerine katılımını sağlayarak, erkekler ile birlikte kentsel yaşamın tüm alanlarında eşit bir biçimde yer almasını destekleyen kentler"*dir. Bir kentin kadın dostu kent olması için⁴ kadın ve kız çocuklarının kente

⁴ KDK planlaması ve tasarım ilkelerine ilişkin daha ayrıntılı bilgi için Altay Baykan'a (2015) bakınız.

dair hem alt yapısal hem sosyal hem de mekânsal gereksinimlerinin doğru analiz edilerek; kadınlara özel hizmetler tasarlanması ve tüm hizmetlerin toplumsal cinsiyet eşitliği perspektifi ile sunulması gerekmektedir (BM, 2023).

Yöntem

Araştırmanın Deseni

Bu çalışma KDK yaklaşımı ile Ordu ilini incelemeyi konu edinmektedir. Çalışma;

- Ordu ilinde KDK yaklaşımının uygulanıp uygulanamayacağı,
- Kentin kadınlar açısından ne gibi zorlukları ve olanakları barındırdığı,
- Kentsel alanda toplumsal cinsiyet eşitliği açısından hangi adımların atılması gerektiğini KDK yaklaşımı ile incelemeyi amaçlamaktadır.

Bu çerçevede çalışmada, niteliksel yöntem tercih edilerek doküman incelemesi tekniğinden faydalanılmıştır. Doküman incelemesi tekniğinde “yazılı, görsel ve elektronik belgeler” sistematik şekilde incelenmekte ve elde edilen veriler araştırmacı tarafından yorumlanmaktadır (Özdemir, 2010; Genç ve Acar Erdol, 2024). Ayrıca kent KDK yaklaşımı açısından gözlenmiştir. Çalışma çerçevesinde Ordu Büyükşehir Belediyesi (OBB) ile iletişime geçilerek kadına yönelik hizmetler konusunda bir envanter talep edilmiştir. Çalışmada, Ordu Büyükşehir Belediyesinden elde edilen verilerin yanı sıra kentteki çeşitli kurumların internet siteleri, kadın içerikli haberler de incelenmiştir. İncelemeler 2023 Mayıs ayı dönemine kadar olan süreyi kapsasa da yerel seçimlerin yönetime katılma ve temsil konusuna etkisini ortaya koymak açısından bu veriler de çalışmaya eklenmiştir. Çalışmada görüşme yapılmadığından ve insana bir etkisi olmadığından etik kurul belgesi alınmamıştır. Ancak çalışmanın her aşamasında etik ilkelere uygun hareket edilmiştir. KDK yaklaşımında kentin pek çok kritere uygun olması gerektiğinden kadınlar için öncelikli olan ulaşım, yönetime katılma ve güvenlik kriterlerine çalışmada öncelik verilmiştir.

Ordu, tarihi M.Ö. VII. yüzyıla kadar uzanan, Karadeniz Bölgesinde yer alan, Samsun, Tokat, Sivas ve Giresun illerine komşu olan bir ildir. İl yapılması Cumhuriyetin ilanından önceye denk gelmektedir. 4 Aralık, 1920’de “Müstakil Sancak” yapılmış, 4 Nisan 1921’de ise 69 Sayılı Yasayla il statüsüne kavuşmuştur (T.C. Ordu Valiliği, 2023a).

Ekonomisi fındık üretimine dayanmakta olup son yıllarda turizm faaliyetlerine özel önem verilmiştir. Türkiye’nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu (ISO 500) 2021 sonuçlarına göre Ordu’dan 2 firma listeye girmiştir. Bir önceki yıl ise listeye giren firma sayısı 5’tir. Listeye giren firmalar; Doğuş Çay ve Gıda Maddeleri Üretim Pazarlama İhracat A.Ş. ile Durak Fındık San. ve Tic. A.Ş.’dir (OrduGazete, 2022). “Anadolu’nun en büyük 500 şirketi” araştırmasında da Ordu’dan 9 firma listeye girmiştir (Yön, 2023). Ayrıca bal üretiminde de son yıllarda artış olmuş, TÜİK 2022 verilerine göre 19 bin 98 ton üretim ile Türkiye’de en çok bal üreten il Ordu olmuştur (T.C. Ordu Valiliği, 2023b). Ordu’nun 19 ilçesi olup bu ilçeler; Akkuş, Altınordu, Aybastı, Çamaş, Çatalpınar, Çaybaşı, Fatsa, Gökçöy, Gülyalı, Gürgentepe, İkizce, Karadüz, Kabataş, Korgan, Kumru, Mesudiye, Perşembe, Ulubey ve Ünye’dir. İlçelerden 5’i (Altınordu, Fatsa, Gülyalı, Perşembe ve Ünye) deniz kenarında olup bu durum kentin toplumsal yaşamını ve kadınların toplumsal hayata katılımını olumlu yönde etkilemektedir. Diğer yandan deniz ile bağlantı, ilçelerin ekonomik faaliyetlerine, nüfusuna, kentten yararlanma olanaklarına da etki etmektedir.

TÜİK verilerine göre kentin nüfusu 763 bin 190 olup, nüfusun 380 bin 997’si erkek, 382 bin 193’ü ise kadınlardan oluşmaktadır (TÜİK, 2022a). Nüfus artış hızı %3 olsa da kentteki birçok ilçede nüfus azalmaktadır. Nüfusu artan ilçeler; %25,3 ile Altınordu (Merkez ilçe), %20,1 ile Fatsa, %24,5 ile Gülyalı (Merkez ilçe) ve %13,2 ile Ünye’dir. Nüfusu artan ilçelerin genel özelliği merkez ya da deniz kenarındaki ilçe olmalarıdır. Diğer ilçelerde ise büyük bir nüfus azalması yaşanmaktadır. En büyük azalma %72,7 ile Karadüz’de olup, onu %50,8 ile Ulubey, %46,2 ile Mesudiye, %42,1 ile Gökçöy izlemektedir. Bu ilçelerin genel özelliği denize uzak olmaktadır. Denize kıyısının olması ilçelerin nüfusunu, ekonomisini, sosyal ve kültürel hayatını etkilemektedir. Nüfus açısından en

kalabalık ilçe Merkez ilçe olan Altınordu'dur. Nüfusu 235 bin 96'dır. Onu 132 bin 432 ile Ünye ve 126 bin 775 ile Fatsa ilçeleri izlemektedir. Üç ilçenin de temel özelliği deniz kenarı ilçesi olması ve diğer ilçelere göre kentsel hizmetlerin gelişmiş olmasıdır. Kentte Ordu Üniversitesi 2006 yılında kurulmuştur. İlçelerde daha eski dönemlerde kurulan ve öğrenci yetiştiren Karadeniz Teknik Üniversitesi veya Ondokuz Mayıs Üniversitesine bağlı fakülteler Ordu Üniversitesinin kurulması ile bu üniversiteye bağlanmıştır. Üniversite ve fakülteler kent ve ilçelerde öğrenci hareketliliği yaratmakta, öğrencilerin yerleştiği bölgelerde bir dönüşüm de gerçekleşmektedir⁵. Ordu, Büyükşehir Belediyesi olan illerden birisidir. 6360 sayılı On Üç İlde Büyükşehir ve Yirmi Altı İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un⁶ 1/1. maddesi ile Ordu ilindeki il belediyesi büyükşehir belediyesine dönüştürülmüştür. Aynı Yasada 2. madde 24. fıkraya eklenen⁷ düzenleme ile "Ordu Belediyesinin mahalleleri merkez olmak üzere, Ordu Merkez, merkez ilçe sınırları içerisindeki köyler ile belediyelerden oluşan Altınordu İlçesi ve aynı adla belediye"si de kurulmuştur. Altınordu, Ordu ilinin merkez ilçesi konumunda olup daha önce de ifade edildiği gibi nüfus olarak en kalabalık ilçesidir.

Bulgular

Ulaşım ve Trafik

Ordu, Karadeniz Sahil Yolu üzerinde denize kıyısı olan bir ildir. Ayrıca Karadeniz-Akdeniz Otoyolu, Ordu-Giresun Havalimanı, bölgenin en büyük limanı olma hedefi olan Ünyeport Limanı ile Karadeniz boyunca önemli bir bağlantı yoludur. Bu durum kentte ve özellikle sahil ilçelerinde normal ulaşımın yanı sıra ticari amaçlı yük taşımacılığının da gelişmesine ve büyük bir trafiğe neden olmaktadır. Kentin daha erken dönemde motorlu taşıtlar için transit yol olarak tasarlanması nedeniyle büyük bir trafik sıkışıklığına tabidir. Sahil yolu yapılırken ilçelere çevre yolu isteyip istemediğine dair düşüncelerinin sorulması bazı ilçelerde tüm Karadeniz Sahil trafiğinin kentlerin içinden geçmesine olanak tanırken, bazı ilçelerde yerel sakinler çevre yolu istemiştir. Örneğin Ünye ilçesi kent içinde trafik istemediğinden bu ilçeye çevre yolu yapılmış, çevre yolunun açılmasıyla özellikle yoğun olan tır, kamyon ve otobüs gibi tonajları büyük araçların kentin içine girmesine izin verilmemiş ve bu ilçeyi rahatlamıştır. İlçenin deniz ile bağı kesilmemiş, ilçe sakinleri denizden yararlanmışlardır. Ünye ilçesinden Ordu'ya gidişteki ilk ilçe olan Fatsa ilçesinde durum tam tersidir. Fatsa'da trafik kentin içinden akmakta, bu büyük bir trafik sıkışıklığına ve gürültüye sebep olmakta, hatta trafiğin hızının kesilmemesi için yer yer refüjlerin demir bariyerler ile kapatılması, üst geçitler yapılması halkın deniz ile bağlantısını ve kullanım kolaylığını olumsuz etkilemektedir. Fatsa'nın, Giresun kadar olmasa da deniz ile bağlantısı bu trafik nedeniyle düşmektedir.

Ordu merkezde de Fatsa'ya benzer bir durum söz konusudur. Uzun yıllar, Karadeniz Sahil Yolu nedeniyle kentin içinde yoğun bir trafik oluşmuştur. Bu trafiğin önemli bir bölümü ise özellikle yayalar için tehlikeli olan tır, kamyon ve otobüs trafiğidir. Limanlar nedeniyle Karadeniz Sahil Yolunda taşımacılık sürekli. Yakın zamanda Ordu Boztepe tünellerinin yapılması kent içindeki yolun by-pass edilmesine ve trafiğin azalmasına neden olmuştur. Ordu merkezde hala önemli bir trafik sorunu bulunmaktadır. Özellikle çocuğu olan kadınlar, hamileler, yaşlılar, engelliler açısından zorluk yaratan trafik sorunu bu şekilde bir nebze azaltılmıştır. Ancak kent merkezinde ana bulvarda refüjlerde demir bariyer olması yayalar açısından son derece sıkıntılıdır (Görsel 1).

⁵ Ordu'da Üniversite ve öğrencilerin kentle ilişkisine, kentin değişimine ilişkin ayrıntılı bilgi için Kablay vd.'ye (2023) bakılabilir.

⁶ Kabul Tarihi: 12/11/2012, RG Tarihi: 6/12/2012, RG Sayı: 28489

⁷ 14/3/2013 tarih ve 6447 sayılı Yasa ile.

Görsel 1 Demir bariyerli refüj

Ayrıca bu demir bariyerler yolun karşısına geçiş açısından sorun yaratmaktadır. Neredeyse kentin merkez ilçesinin başlangıcından son ilçe olan Gülyalı'ya kadar tüm kent boydan boya demir bariyerli refüjlerle bölünmüştür. Bu durum karşıya geçişleri zorlaştırmaktadır. Kentte karşıya geçişi sağlamak için üst geçit ve çeşitli yerlere yaya geçitleri yapılmıştır. Ancak bu üst geçitlerden sadece teleferik binış durağına yakın olanda yürüyen merdiven ve asansör bulunmakta olup Valilik önü ve Üniversite kampüs girişindeki üst geçitte dahi yürüyen merdiven ve asansör bulunmamaktadır. Bu durum özellikle bakım emeğini yerine getiren kadınlar açısından büyük sorun yaratmakta olup ayrıca engelli, yaşlı, öğrenci, hasta olan diğer dezavantajlı grupları da olumsuz etkilemektedir (Görsel 2 ve Görsel 3). Elinde yük, okul çantası, çocuk, bebek arabası ile kentte yürüyen kişilerin karşıya geçişleri son derece zordur. Üniversitenin açılış ve kapanış dönemlerinde öğrencilerin bazı zamanlarda bavullarını da bu merdivenlerden çıkarması gerekmektedir. Bu durum özellikle kadın öğrenciler açısından zorluk yaratmakta ya da yüksek bedelle taksi ücreti ödemelerine neden olmaktadır. Diğer taşra illerinde olduğu gibi taksimetre açılış ücretinin yüksek olması bu konuda öğrencileri mağdur etmektedir.

Görsel 2 Yürüyen merdivenli ve asansörlü üst geçit **Görsel 3** Yürüyen merdivensiz ve asansörsüz üst geçit.

Ordu ilini "birbiriyle bağlantılı yollar", "araca kapalı sokaklar" ve "aktif sokaklar" açısından değerlendirdiğimizde ilin genel olarak trafik akışını kolaylaştıracak şekilde, yani araca odaklı planlandığını söylemek yanlış olmayacaktır. Ancak kent merkezinde Fidangör Caddesi bunun dışındadır. Bu caddenin tamamı yatay olarak araca kapatılarak, yayalaştırılmış, caddeyi kesen dikine sokaklarda araç trafiğine izin verilmiştir. Cadde boyunca mağazalar, kafeler, lokantalar yer almakta olup Ordu'nun her zaman en işlek caddesidir. Diğer yandan sahil şeridi boyunca da tek araçlık trafiğe izin verecek şekilde yol daraltılmış, sahil hattında yürüyüş ve bisiklet alanları tasarlanmıştır. Kent halkının en sık kullandığı, yürüyüş yapıp, bisiklete bindiği, çocuklarını sahile getirdiği, sosyalleştiği alan burasıdır. Bu alan Orduluların ve kadınların dinlenme, eğlenme ve buluşma amaçlı en sık tercih ettikleri alandır. Yoğun trafik sıkışıklığı yaşayan kentte Fidangör ve Ordu Sahil Orduluların kentli olduğunu hissettiği alanlardır.

Ordu ilinde çok sayıda derenin bulunması ve yol için derelerin üzerine köprü yapılması gereksinimi trafikteki sürekliliği ve alternatif yolları engelleyen en önemli unsurdur. Sokaklar arasındaki bağlantı dereler nedeniyle kopmakta, ana yola/geçişe gitmek gerekmektedir. Aynı durum Ordu'nun ilçesi olan Ünye'de de söz konusudur. Ordu'da alternatif iki büyük bulvar olmasına rağmen Ünye'de sahil boyunca köprülerin olduğu tek yol olan Devlet Sahil Yolunun trafik yoğunluğunun fazla olmasına neden olmaktadır. Ünye'nin girişinden çıkışına kadar az sayıdaki trafik ışığı bu trafik yoğunluğu olan yolda yayaların özellikle de engelli, yaşlı, gebe ve çocuklu kadınların karşıya geçmesini zorlaştırmaktadır. Sorun sık aralıklı yaya geçidi konularak çözülmeye çalışılmıştır. Ancak yaya geçitlerinin bulunduğu yerlerde genellikle trafik ışığı olmaması taşıtların durmamasına neden olmaktadır. Ayrıca bisiklet yolu son yıllarda yapılmış olmasına rağmen Ünye çıkışına kadar sürdürülmemesi de bisikletliler ve yayalar açısından sorun yaratmaktadır. Ünye girişinden Aynikola bölgesine kadar bisikletliler, yolu ya da kaldırımları kullanmaktadır. Yolu kullandıklarında özellikle kendileri açısından, kaldırımı kullandıklarında ise yayalar açısından tehlike yaratmaktadırlar. Ordu'da bisiklet yolunun daha uygun olduğu ifade edilebilir. Sahil boyunca da bisiklete binmek mümkündür.

Ulaşım da sorunlu bir alandır. Ordu kent merkezinde toplu taşıma aracı olarak dolmuş ve otobüsler bulunmaktadır. Kentte üniversite açıldıktan sonra dolmuş ile sürdürülen toplu taşıma gereksinimi karşılanamamıştır. Bu nedenle üniversite hattına otobüs seferleri konulmuştur. Bu hem öğrenciler hem de kadınlar açısından olumlu bir adım olmuştur. Ancak ilçelerde hala tek toplu taşıma aracı dolmuştur. Özellikle işe gidip geliş ve üniversitelilerin ders başlangıç ve bitiş saatlerinde ulaşımı kullanmak sorun olmakta, dolu olan dolmuşlara binmek olanaklı olmamaktadır. Diğer yandan özellikle yaz aylarında sahillere denize girilebilmesi ulaşımı daha önemli hale getirmektedir. Turist de alan ve fındık hasadı döneminde nüfusu katlanan kentte yazın dolmuşa binmek zorlaşmaktadır. Diğer yandan kent merkezi ile ilçeler arasındaki yolcu taşınması da saat 19.00-19.30 gibi sona ermekte, ilçeden kent merkezine inmek ya özel araç ya da şehirlerarası otobüslerle mümkün olmaktadır. Bu da kent açısından kent halkının merkezde işi olduğunda ulaşımı bir stres kaynağı yapmaktadır. Tüm bunlar göz önüne alındığında Kadın Dostu Kent perspektifinden Ordu ili için en önemli sorunun trafik ve ulaşım olduğu ileri sürülebilir. Tablo 1'de OBB tarafından verilen bilgiler ışığında ulaşım alanındaki destekler ve trafiğe ilişkin girişimler yer almaktadır (OBB, 2023a).

Tablo 1 OBB tarafından kadınlara yönelik yapılan faaliyetler-ulaşım ve trafik

Konu-Desteği Sağlayan Kurum	Yapılan ya da Planlanan Projeler
Ulaşım Dairesi Başkanlığı (UDB)	Özel Halk Otobüslerinde hamile ve hareket kısıtlılığı bulunan kadınlara öncelik verilmesi amacıyla araç içinde görseller bulunmakta, ekranlar da bilgilendirme videoları yayınlanmaktadır
UDB	Elektronik Sisteme Dahil olan araçlarda; 60 yaş indirimli seyahat kartı bulunan kadın sayısı: 2730 65 yaş ve üstü ücretsiz seyahat kartı bulunan kadın sayısı: 14171 Engelli Kartı bulunan kadın sayısı: 2950'dir.
UDB	Özel toplu taşıma araçlarında 2 kadın personel şoför olarak görev yapmaktadır.

Yerel Düzeyde Kararlara Katılma-Kadınların Toplumsal Hayata Katılmasına İlişkin Eğitim ve Destekler

Kadınlar için KKD çerçevesinde diğer bir sorunlu alan yönetime katılmadır. Kentliler arasında muhafazakâr bakış açısı kadınların süreçlere katılımını zorlaştırmaktadır. Merkezi idare temsilcileri ağırlıklı olarak erkektir. Ordu milletvekillerinin tamamı erkektir, Ordu valiliği için de genellikle erkek vali tercih edilmektedir. 4 vali yardımcısının tamamı erkektir. 19 ilçenin kaymakamından sadece dördü (1 Aralık 2024 itibari ile Gülyalı, Gökçöy, Perşembe, Ulubey) kadındır.

Yerel yönetimler açısından da benzer bir durum bulunmaktadır. 2024 seçimleri öncesi il ve ilçelerde belediye başkanlarının tamamı erkekti. Ordu Büyükşehir Belediyesi Belediye

Meclisindeki 75 üyenin sadece 2 tanesi kadındı (OBB, 2023b). İhtisas komisyonlarına bakıldığında 7 komisyondan 2'sinde kadın üye bulunduğu görülmekteydi. Hukuk Komisyonunda bir kadın üye, Kadın-Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonunda da 2 kadın üye bulunmaktaydı. Belediye meclisindeki kadın sayısının az olması Kadın-Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonunda etkili olmuş, kadınlar 5 üyeli komisyonda azınlıkta kalmışlardı (OBB, 2023c). Mart 2024 yerel seçimleri sonrası 19 ilçe belediyesinden sadece birisinde kadın belediye başkanı (Çamaş-Leyla Çıtır) göreve gelmiş, 74 kişilik Belediye Meclisinde 5, Meclis Başkanlık Divanında 1 kadın temsilci kendine yer bulmuştur. 7 komisyondan kaçında kadın bulunduğu ilişkin bilgi ise açıklanmamıştır. Kadınlar yerel düzeyde yönetime katılma açısından fırsat eşitliğine sahip bulunmamaktadır. Bu çerçevede Ordu ili yönetime katılma açısından "erkek şehri" olarak tanımlanabilir. Yönetime katılma sadece merkezi hükümet açısından değil yerel yönetimler açısından da kadınlar için sorunlu alanlardan birisidir. OBB kadınların toplumsal hayata katılmasına yönelik çeşitli eğitim ve destekler sağlayarak bu eksikliği gidermeye çalışmaktadır. Tablo 2'de bunlar gösterilmiştir (OBB, 2023a).

Tablo 2 OBB tarafından kadınlara yönelik yapılan faaliyetler-kadınların toplumsal hayata katılmasına ilişkin eğitim ve destekler

Konu-Desteği Sağlayan Birim	Yapılan ya da Planlanan Projeler
Sosyal Hizmetler Dairesi Başkanlığı	Düzenli hizmet alan kadın sayısı toplam 2767 Aile Destek Merkezinden psikolojik destek alan kadın sayısı:141 65 yaş üzeri yardım alan kadın sayısı: 210 Çatalpınar İlçesinde kadınlar lokali kurulmuş Gürgentepe İlçesinde kadınlar lokali kurulmuş Aşevi hizmet alan kadın sayısı: 1000 Sosyal yardım alan kadın sayısı: 6287 Genel Toplam Sosyal Yardım hizmet alan kadın sayısı 2019-2023 Nisan 26.524'dir. Toplamda 130 Güvenlik ve Zabıta Şube Müdürlüğü personeline Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Eğitimi Verilmiştir.
İnsan Kaynakları ve Eğitim Dairesi Başkanlığı	Belediye Bünyesinde Çalışan Personele 8 Mart 2023 Tarihinde Kadın Sağlığı ve Kadın Kanseri Konulu Eğitim Semineri
Gençlik ve Spor Dairesi Başkanlığı	1 Haziran- 30 Eylül 2022 tarihleri arasında Başkanlık tarafından hafta içi her gün saat: 07:30 – 09:30 saatleri arasında Altınordu Tayfun Gürsoy Parkında "Güne Sporla Başla" etkinliği. Sürekli olarak 50 kadın, değişken olarak da 150 kadın etkinliğe katılım sağlamıştır.
ORBEL	21.12.2022 tarihinde Altınordu İlçe Sağlık Müdürlüğü tarafından kadın çalışanlar için Kadın Sağlığı ve Acil Obstetrik Bakım konulu eğitim semineri. 2023 Ocak ayında şartları uygun olan kadınlar KETEM'de mamografi ve smear testine gönderilmiştir. 2023 yılı içerisinde 8 Mart Kadınlar günü Genel Müdürlük Makamında kutlanmıştır

Yönetime katılma açısından yaşanan sorun kadınların toplumsal hayata katılmasına yönelik desteklerle aşılmaya çalışılmaktadır. Bu çalışmalar değerli olsa da kadınların karar verici konumda olmaması, sadece yardım gören konumda olması kadın dostu kent kriterleri açısından yeterli değildir. Yönetime katılma ve temsil konusu KDK kriterleri açısından Ordu ilinin üzerinde durması ve geliştirmesi gereken konulardan birisidir.

İstihdam ve Kadın Sivil Toplum Örgütleri ile İletişim

KKD çerçevesinde en etkin yürütülen faaliyet alanı olduğu ileri sürülebilir. Bu alanda çok sayıda meslek edindirme kursu, kadın kooperatiflerinin desteklenmesi ve ürün satışı için alan verilmesi gibi destekler sağlamaktadır. Yönetime katılma konusundaki eksiklik kadın örgütlerine ve kadınlarına destek verilerek giderilmeye çalışılmaktadır. Tarım ve Hayvancılık Hizmetleri Dairesi Başkanlığı; 895 kadın üreticiye yönelik çalışma yapılmıştır. Kültür, Turizm ve Sanat Dairesi Başkanlığı; 63.410 kadına eğitim vermiş, el emeği kursunda 1.329 kadın stant açmıştır (OBB, 2023a).

Altınordu-Fatsa-Ünye ORMEK Kurs Merkezlerinde İŞKUR ve KOSGEB ortaklı "Dekoratif Ahşap Süsleme", "Yönetici Asistanlığı", "Girişimcilik", "İplik Boyama Teknikleri", "Yöresel Kilim Dokuma", "Yöresel Gıda Ürünleri Yapımı", "4/6 Yaş Çocuk Eğitimi ve Etkinlikleri Kursu" alanlarında 544 kadın kursiyer eğitim almıştır. Proje ve İnşaat Dairesi Başkanlığı; AB-DOKA Projeleri eğitimi verilmiştir. Ocak 2019-Aralık 2020 Dönemi İçerisinde DOKA 2019 Yılı Sosyal Gelişmeyi Destekleme Programı (SOGEP) kapsamında Büyükşehir Belediyesinin uygulayıcısı olduğu "*Çalışan Ordu'nun Üreten Kadınları*" isimli proje faaliyetleri kapsamında, 60 dezavantajlı kadına; gıda ürünü geliştirme eğitimi verilmiştir.

Kaynak Geliştirme ve İştirakler Dairesi Başkanlığının davet girişimcilik merkezinden yararlanan kadın sayısı 562'dir. ORKENT; yöresel ürün satış yerlerinde kadın kooperatifi ürünleri satılmakta, Ünye Çamlık dondurma satış büfesinde kadın çalıştırılmaktadır. ORTAR; 18 kadın kooperatifinin kuruluşu ve satış desteği ile Çalışan Ordu'nun Üreten Kadınları Projesi yapılmıştır. Ordu kadın kooperatiflerinin son yıllarda sayısının ve faaliyetlerinin arttığı bir il görünümü sergilemektedir. Bu durum kadınların kentsel alanla ilişkilerini de olumlu etkilemektedir (OBB, 2023a).

Güvenlik ve Kadına Yönelik Şiddet

Kadınlar güvenli görmedikleri alanlarda kent mekânlarını kullanmak istemezler. Bu anlamda aydınlatmalar, yayalara özel yollar, güvenlik elemanları kadınların kentsel mekanları kullanmasında pozitif etki yaratmaktadır. Ordu'da 3 Aralık 2019'da Ordu Üniversitesi Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesi 3. sınıf öğrencisi Ceren Özdemir'in hapisneden firar eden biri tarafında öldürülmesi infial yaratmıştır. Bu tarihten sonra Ceren Özdemir'in adı bir meydana ve üniversitesinde bir konferans salonuna verilmiş, başta kadın örgütleri olmak üzere halk davanın takipçisi olmuştur. Kadın öğrenciler okula yakın yerlerde konaklamayı güvenlik gerekçesi ile istemektedir. Kablay vd'nin (2023) yaptığı çalışmada da özellikle kadın öğrencilerin okula yakın yerlerde konaklamayı güvenlik gerekçesi ile istedikleri ifade edilmiştir. Güvenlik için sokak aydınlatmaları özellikle ana arterlerde ve parklarda arttırılmaktadır. OBB hem merkez hem de çevre ilçelerde yol ve park aydınlatmalarına ağırlık vermiştir.

Belediye güvenlik ve zabıta şubesinde çalışan personellerine Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Eğitimi düzenlemektedir. Aile Destek Merkezleri de psikolojik destek vermektedir. Bu çerçevede 141 kadın destek almıştır. Sosyal Hizmetler Dairesi Başkanlığı düzenli olarak 2767 kadına destek ve yardım sağlamaktadır. İtfaiye Dairesi Başkanlığı OBİTEM Amirliği tarafından da 2019-2023 yılları arasında 2165 kadına ilk yardım ve güvenli yaşam semineri düzenlenmiştir. Ayrıca Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Eylem Planı kapsamında Toplumsal Cinsiyet Eşitliği ve Kadına Yönelik Şiddet konulu eğitim verilmiş, belediye personeline Toplumsal Cinsiyet Konulu Eğitim Seminerleri düzenlenmiştir (OBB, 2023a).

Sonuç ve Öneriler

Kadın Dostu Kent perspektifi kentsel mekânların kadınlar ve gereksinimleri gözetilerek planlanmasını, kadınların kentsel hayata katılımını amaçlamaktadır. Bu çalışma Ordu iline KDK perspektifi ile bakmayı amaçlamıştır. Ordu, 2013 yılında büyükşehir olmuşsa da il oluşu 100 yıl öncesine dayanmaktadır. Kentte genelde fındık ekonomisi hakimdir. Kentin deniz kenarında yer alması ve kent merkezi ile ilçelerde uzun sahillerinin olması deniz ile ilişkisini arttırmaktadır. Ancak Karadeniz Sahil Yolunun kentten geçmesi, bazı ilçelerde -yakın zamana kadar da Ordu kent merkezinde- ciddi bir trafik sorunu yaratmaktadır. Kadın Dostu Kent bakışı ile kentin hem kadınlar hem de diğer kentliler açısından en önemli sorun alanı trafik ve ulaşımdır. Son yıllarda yaya ve bisiklet yolları yapılması, bazı sokakların trafiğe kapalı tutulması olumlu olsa da sorunun tam olarak çözülmesi mümkün olmamıştır. Özellikle Fatsa ilçesindeki yoğun trafik, kentlilerin deniz ile ilişkisini kesme riski yaratmaktadır. Ayrıca kadınların; çocukları veya bakmakla yükümlü oldukları kişilerle birlikte kent merkezinde karşıdan karşıya geçmesi çok zordur. Ordu merkezdeki tek üst geçit hariç üst geçitlerde asansör ya da yürüyen merdiven olmaması, ışıklandırmaların az olması hem tehlike hem de kentsel mekânın kullanımında isteksizlik

yaratmaktadır. KDK kriterleri açısından ilk çözülmesi gereken sorun trafik ve ulaşım sorunudur. Ordu ili taşıtlar için transit, hızlıca geçilebilecek bir il gibi tasarlanmıştır. Oysa kent kentliler açısından tasarlanmalıdır. Bu anlamda kentteki bu durumun yaya ve kadın öncelikli olarak yeniden planlanması; asansörlü, yürüyen merdivenli üst veya alt geçitlerin, trafik ışıklarının ve yaya geçitlerinin sayısının artırılması gerekmektedir. Kent açısından ulaşımı zorlaştıran nedenlerden bir diğeri kentten geçen çok sayıda derenin varlığıdır. Bu dereler çok sayıda köprü yapılmasını gerekli kılmaktadır. Köprü sayısının yetersiz olması, alternatif yolların olmamasına neden olmakta, trafiği yoğunlaştırmakta, yayaların ve kadınların ulaşım sorununu da arttırmaktadır.

Diğer önemli sorun alanı ise kadınların yönetime katılma ve temsil olanaklarının kısıtlı olmasıdır. Merkezi ve yerel yönetim kademelerinde çok az kadın temsilci bulunmaktadır. Kent tasarlanırken kadınların gereksinimlerinin göz önüne alınması ancak yönetim kademelerinde kadınların da olması ve temsil edilmeleri ile mümkündür. Bu eksiklik kadın örgütleri ile işbirliği yapılarak çözülmeye çalışılmaktadır. Bu anlamda istihdam yaratma, mesleki ve diğer yaşam alanlarına ilişkin eğitimlerin verilmesi, bu eğitim ve işbirlikleri için bütçeden pay ayrılması KDK yaklaşımı açısından olumludur. Ancak en azından OBB ve ilçe belediyelerindeki karar mekanizmalarında yer alan kadın sayısının artırılması gerekmektedir. Kadınların bu alanda sayısının artması kentsel mekanların kadın gereksinimlerine uygun tasarlanması açısından da olumlu katkı sağlayacaktır. Bu durum "erkek şehri" görünümünü de azaltacaktır. Kentte trafiğe kapalı alanların olması ve sahil şeridinin kentlilerin kullanımına sunulması önemli bir avantaj yaratmaktadır. Bu avantajlı durumun geliştirilmesi sadece kadınlar açısından değil kentliler açısından da olumlu etki yaratacaktır.

Güvenlik için de genellikle karanlık sokakların aydınlatılması çalışması yapılmaktadır. Ancak özellikle akşam saatlerinde kentte toplu taşımanın da azalması ile güvenlik açısından bir zafiyet yaşanmaktadır. Üniversitedeki ikinci öğretim programlarının kapanması da akşam saatlerinde insan yoğunluğunu azaltarak güvenlik açısından olumsuzluk yaratmıştır. Ancak öğrenciler ve kadınlar için kentsel alanların tasarlanması bu canlılığın sağlanmasında olumlu etki yaratabilir.

Bu incelemeler ışığında Ordu ilinin Kadın Dostu Kent açısından avantajları olduğu gibi dezavantajları da bulunmaktadır. Kadınların daha fazla kentsel alanda temsilinin sağlanması olumlu etki yaratarak, sorunların ve çözümlerin kadın gözü ile görülmesine olanak sağlayacaktır.

Yazar Katkı Oranları

Çalışmaya 1. Yazar: %100 oranında katkı sağlamıştır.

Çıkar Çatışması Beyanı

"Kadın dostu kent bakışıyla Ordu ili." başlıklı makalemizin herhangi bir kurum, kuruluş, kişi ile mali çıkar çatışması yoktur.

Kaynaklar

- Alkan, A. (1999). Toplumsal cinsiyet ve kentsel mekânın düzenlenmesi çerçevesinde kent planlaması disiplini, *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 54(4), 1-29.
- Altay Baykan, D. (2015). *Yerel yönetimler için kadın dostu kent planlaması ve tasarım ilkeleri kitabı*, Birleşmiş Milletler. Ankara: Uzerler Matbaacılık.
- Birleşmiş Milletler (2023). *Kadın Dostu kent Nedir?* <http://www.kadindostukentler.com/kdk-kadin-dostu-kent.php>.
- Cumur, Ş. (2021). *Toplumsal cinsiyet eşitsizliği: kadın ve mekân*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Konya Teknik Üniversitesi.
- Cumur, Ş. ve Deniz Topçu, K. (2022). Toplumsal cinsiyet eşitsizliği: kadın ve kentsel mekan. *Artium (Architecture, Urbanism, Design and Construction)*, 10(2), 112-130. <http://doi.org/10.51664/artium.1119805>

- Dinçtürk, C. ve Açıksoz, S. (2018). Bolu-Mudurnu yerleşiminde kadınların dış mekân kullanımları. *Bartın Orman Fakültesi Dergisi*, 20(3), 431-442. <http://doi.org/10.24011/barofd.453848>
- Dumlupınar, S. ve Güngör Göksu, G. (2020). Toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik faaliyetler, cinsiyete dayalı bütçeleme uygulamaları ve kadın memnuniyeti arasındaki ilişkinin analizi: Sakarya ili örneği. *Akademik İncelemeler Dergisi*, 15(2), 713-764. <http://doi.org/10.17550/akademikincelemeler.696022>
- Ecevit, Y. (2011). Toplumsal cinsiyet sosyolojisine başlangıç. Y. Ecevit ve N. Karkiner, (Ed). *Toplumsal Cinsiyet Sosyolojisi* içinde. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Efe-Güney, M., Akbudak, H., Ay, F., Tuncay, B., Tanrıverdi, S. ve Şanlı, N. (2022). Kadın dostu kent planlama yaklaşımı kapsamında güvenlik kriterinin değerlendirilmesi: Çiğli örneği. *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(31), 16-58. <http://doi.org/10.54600/igdirsosbilder.1070976>.
- Efe Güney, M. ve Üstündağ, B. (2020). Kadın dostu kent yaklaşımı kapsamında kentsel açık yeşil alanların değerlendirilmesi: Bornova örneği. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (36), 38-65. [/https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1082597](https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1082597)
- Genç, U. Ve Acar Erdol, T. (2024). Düşünme eğitimi öğretim programının Demirel'in analitik program değerlendirme modeline göre değerlendirilmesi. *ODÜSOBİAD*. 14(3), 987-1001. <http://doi.org/10.48146/odusobiad.1475042>
- Huque, Z. (2015). Önsöz. D. Altay Baykan (Y). Yerel Yönetimler İçin Kadın Dostu Kent Planlaması ve Tasarım İlkeleri Kitabı içinde. 6-7. Birleşmiş Milletler. Ankara, Uzerler Matbaacılık.
- Kablay, S., Görgün Akgül, Ç, Çöpoğlu, M.O., Çakmak, G., Kocal, M. Ve Demir, M.C. (2023). *Soylulaştırma: Madalyonun Diğer Yüzü-Kenti Soylulaştıran Kendi Yoksullaşan Üniversite Öğrencileri*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Keçeci, G. (2016). *Kadın dostu kentler projesinin freirean yaklaşım ve makro feminist sosyal hizmet uygulamaları üzerinden incelenmesi*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Hacettepe Üniversitesi.
- Keleş, R. (1998). *Kentbilim Terimleri Sözlüğü*. Ankara: İmge Kitabevi.
- Kiper, T., Korkut, A. ve Üstün Topal, T. (2016). Mekânsal planlamada kadın dostu kent Yaklaşımı. *İdil Sanat ve Dil Dergisi*, 5(26), 1777-1796. <http://doi.org/10.7816/idil-05-26-11>
- Korkut, A. ve Kiper, T. (2016). Yaşanabilir, insan odaklı kent yaklaşımı. 4. *Uluslararası Kentsel ve Çevresel Sorunlar ve Politikalar Kongresi Kongre Kitabı*, 25-40. https://www.aksaray.edu.tr/files/bilgi_belge/2017/kongre_v2.pdf
- Lefebvre, H. (2011). *Kentsel Devrim*. İstanbul: Sel Yayıncılık.
- Mackinnon, C. (2015). *Feminist Bir Devlet Kuramına Doğru*. İstanbul: Metis Yayınları.
- Mutlu, A. ve Yücel Batmaz, N. (2020). *Türkiye'de Kent Hakkı*. Ankara: Orion Kitabevi.
- OrduGazete (2022). *İSO'nun ilk 500 listesinde Ordu'dan iki firma var*. <https://www.ordugazete.com/iso-nun-ilk-500-listesinde-ordu-dan-iki-firma-var/19606/>.
- Ordu Büyükşehir Belediyesi (2023a). Bilgi talebi sonucu verilen makam bilgi notu, Ordu.
- Ordu Büyükşehir Belediyesi (2023b). *Belediye meclisi başkan ve üyeleri*. <https://www.ordu.bel.tr/BelediyeMeclisi/Baskan-ve-Uyeleri/1157>,
- Ordu Büyükşehir Belediyesi (2023c). *İhtisas komisyonları*. <https://www.ordu.bel.tr/BelediyeMeclisi/Ihtisas-Komisyonlari/1158>.
- Özdemir, M. (2010). Nitel veri analizi: Sosyal bilimlerde yöntem bilim sorunsalı üzerine bir çalışma. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(1), 323-343. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/113287>
- Öztan Körün, B. (2022). *Comparative women friendly policies: Mardin, İzmir and Samsun Metropolitan Municipalities*. Unpublished Master's Thesis, Social Sciences University of Ankara.
- Slattery, M. (2018). *Sosyolojide Temel Fikirler*. Bursa: Sentez Yayıncılık
- Şafak, G. N. (2020). Nevşehir'de kadınların kent deneyimi üzerine bir inceleme", *Fe (Feminist Eleştiri) Dergi*, 12 (1), 30-43. http://cins.ankara.edu.tr/23_3.pdf.
- Şenol, N. (2008). *Kadın dostu kentler Avrupa'dan örnekler*, BM Kadın ve Kız Çocuklarının İnsan Haklarının Korunması ve Geliştirilmesi Ortak Programı Yayını. <http://womenfriendlycities.com/content/docs/outputs/avrupadan-ornekler.pdf>.

- Tapdık, (2020). *Kadının kent yönetimine katılımının kentlerin gelişmişlik düzeylerine göre farklılaşması: Batı Karadeniz Bölgesi örneği*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi) Süleyman Demirel Üniversitesi.
- Tapdık, S. ve Negiz, N. (2019). Toplumsal cinsiyet eşitliğinin kente yansımaları: kadın dostu kent projesi. *IV. Uluslararası Stratejik ve Sosyal Araştırmalar Sempozyumu*.
- T.C. Ordu Valiliği (2023a). *Ordu'nun tarihçesi*. <http://www.ordu.gov.tr/ordunun-tarihcesi>,
- T.C. Ordu Valiliği (2023b). *Bal üretiminde Türkiye'nin 1 numarası*. <http://www.ordu.gov.tr/bal-uretiminde-turkiyenin-1-numarası>.
- TDK (2023). "Şehir, -hri", *Türk Dil Kurumu Sözlükleri*, <https://sozluk.gov.tr>.
- Tekeli, Ş. (1982). *Kadınlar ve Siyasal Toplumsal Hayat*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Tokman, Y. (2008). Kadın dostu kent kavramının İzmir ölçeğinde tartışılması. *TMMOB İzmir Kent Sempozyumu*, 433-443.
- TÜİK (2022a). *İl, Tek Yaş ve Cinsiyete Göre Nüfus 2007-2022*. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=49685>.
- Tümtaş, M.S. (2012). *Kent, Mekân ve Ayrışma*. Ankara: Detay Yayıncılık.

Extended Abstract

In urban areas, women are disadvantaged in terms of using urban spaces. Cities are generally designed according to masculine needs or vehicles. Especially for women caring for children, elderly or disabled family members, it is even more important to make the urban space suitable. Failure to make arrangements in this regard causes them to move further away from the city. The Women Friendly City approach supported by the United Nations aims to protect women's rights in the city, to participate in local decision-making processes and to ensure gender equality. In this study, urban design and services in Ordu province are analysed from the perspective of The Women Friendly City. This study;

- Whether the women-friendly city approach can be applied in Ordu province,
- What kind of difficulties and opportunities the city harbours for women,
- It aims to examine which steps should be taken in terms of gender equality in the urban area with the Women Friendly City approach.

Methodology

In this study, qualitative method was preferred and document analysis technique was utilised. In the document analysis technique, 'written, visual and electronic documents' are systematically analysed and the data obtained are interpreted by the researcher. In addition, the city was observed in terms of Women Friendly City approach. Within the framework of the study, Ordu Metropolitan Municipality was contacted and an inventory of services for women was requested. In the study, in addition to the data obtained from Ordu Metropolitan Municipality, the websites of various institutions in the city and news on women were also analysed. Since the city should comply with many criteria in the women-friendly city approach, transportation, participation in governance and security criteria, which are priorities for women, were prioritised.

Results

The Black Sea Coastal Road passing through the city creates a serious traffic problem in some districts and in Ordu city centre. The most important problem area of the city for both women and other urban dwellers is traffic and transport from the perspective of the Women's Touch City. The fact that the city is cut with iron barriers throughout the city creates problems for pedestrians, women and disadvantaged groups. The fact that only one overpass in the city has escalators and lifts is a major deficiency. In addition, the streams running through the city make it necessary to invest in alternative roads.

In terms of participation in governance, women's representation at the local level is not adequate, which creates problems in urban planning according to women's needs.

The presence of traffic-free areas, walking and cycling paths facilitates women's participation in social life.

In this study, it has been observed that many improvements were made in the areas of training, employment and support for women's organizations. However, it has been determined that there are problems in terms of women's participation in governance, transport, traffic, security and designing the urban area according to women.